

Юрченко-Шеховцова Тетяна Іванівна,
науковий співробітник наукової лабораторії
з проблем психологічного забезпечення
та психофізіологічних досліджень ННІЗДН
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-65413410>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ПСИХОЛОГАМИ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ МВС УКРАЇНИ

До структури Міністерства внутрішніх справ (МВС) України входять такі підрозділи: Національна поліція України (НПУ); Державна прикордонна служба України (ДПСУ); Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСУНС); Національна гвардія України (НГУ); Державна міграційна служба України; Головний сервісний центр МВС України [1].

Працівники психологічних служб системи МВС в межах своєї компетенції та виконання своїх посадових обов'язків надають психологічну допомогу та психологічну підтримку працівникам підрозділів системи МВС, членам їх сімей [4; 5], військовослужбовцям НГУ та ДПСУ [7], курсантам (слухачам) ЗВО зі специфічними умовами навчання [4], постраждалим унаслідок надзвичайних ситуацій [6] тощо.

На порталі МВС зазначено, що «психологічне супроводження військовослужбовців НГУ та ДПСУ, поліцейських та осіб рядового та начальницького складу ДСУНС здійснюється відповідно до нормативно-правових актів і регламентується: Законами України; Постановами Кабінетів Міністрів України; наказами Міністерства внутрішніх справ України» [2].

Серед основних нормативно-правових актів, що регламентують діяльність працівників підрозділів психологічного забезпечення в системі МВС, зокрема, передбачають надання психологічної допомоги та психологічної підтримки, можна зазначити наступні:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.10.2022 № 1338 «Порядок та умови надання безоплатної психологічної допомоги особам, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед батьківщиною, членам сімей таких осіб, постраждалим учасникам революції гідності та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни і членам сімей загиблих (померлих) захисників та захисниць України відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»»;

2. Наказ МВСУ від 08.12.2017 № 1285 «Про затвердження Положення про психологічне забезпечення в Національній гвардії України»;

3. Наказ МВСУ від 31.08.2017 № 747 «Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій»;

4. Наказом від 06.02.2019 № 88 «Про затвердження Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських»;

5. Наказ МВСУ від 09.03.2021 № 179 «Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній прикордонній службі України»;

6. Наказ МВСУ від 19.07.2023 № 594 «Про затвердження Порядку взаємодії психологів Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Національної поліції України під час дії воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях з питань надання психологічної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій».

У трьох з вище перелічених наказах МВС [5, 6, 7] та у постанові КМУ [3] надається тлумачення термінів: психологічна допомога, перша психологічна допомога, екстрена психологічна допомога, психологічна підтримка (див. табл. 1).

Таблиця 1

Перелік нормативно-правових актів, що мають тлумачення термінів «психологічна допомога» та «психологічна підтримка»

Нормативно-правові акти	Визначення понять	
	Психологічна допомога	Психологічна підтримка
Постанова КМУ від 29.10.2022 № 1338 «Порядок та умови надання безоплатної психологічної допомоги особам, які звільняються або звільнені з	<i>психологічна допомога</i> – діяльність, що провадиться на трьох рівнях, визначених цими Порядком та умовами, спрямована на професійну допомогу особі, яка має ризик розвитку розладів	<i>перша психологічна допомога</i> – сукупність заходів з психологічної підтримки та практичної допомоги особам відразу після настання травматичних подій з метою зменшення симптомів стресу,

<p>військової служби, з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед батьківщиною, членам сімей таких осіб, постраждалим учасникам революції та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни і членам сімей загиблих (померлих) захисників та захисниць України відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»»</p>	<p>психіки та поведінки, сприяння особі у психосоціальной адаптації до зміненої життєвої ситуації, осмисленні її досвіду, розширенні самоусвідомлення та можливостей самореалізації, а також допомогу з метою розв'язання психологічних проблем, зумовлених складними життєвими обставинами, кризовим станом, надзвичайною ситуацією та/або катастрофою, воєнними діями</p>	<p>сприяння короткочасно довшостроковим стратегіям функціонування і подолання особами стресової ситуації</p>	
<p>Наказ МВСУ від 09.03.2021 № 179 «Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній прикордонній службі України»</p>	<p><i>психологічна допомога</i> – вид допомоги, що надається особовому складу для відновлення необхідної якості психологічних станів, покращення функціонування психічних процесів, поведінки, спілкування та їх реалізації в груповій діяльності</p>		<p><i>психологічна підтримка</i> – система соціально-психологічних, психолого-педагогічних засобів, способів і методів допомоги особовому складу з метою оптимізації психоемоційног</p>

			о стану в процесі формування здібностей і самосвідомості, спрямування зусиль на реалізацію професійної діяльності
Наказ МВСУ від 31.08.2017 № 747 «Про затвердження Порядку психологічного о забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій»	психологічна допомога – вид допомоги, який надається людині чи групі людей для оптимізації психічних станів, пізнавальних процесів, поведінки, спілкування та їх реалізації у груповій діяльності	екстрена психологічна допомога – це система короткострокових заходів, націлених на регуляцію актуального психологічного, психофізіологічного стану та негативних переживань людини або групи людей, постраждалих унаслідок надзвичайної ситуації, за допомогою професійних методів, які відповідають вимогам ситуації	психологічна підтримка – система соціально-психологічних, психолого-педагогічних способів і методів допомоги особі чи групі осіб з метою оптимізації її психоемоційного стану в процесі формування здібностей і самосвідомості, спрямування зусиль особи на реалізацію власної професійної кар'єри
Наказ МВСУ від 08.12.2017 № 1285 «Про затвердження Положення про психологічне забезпечення в Національній гвардії України»	психологічна допомога – вид допомоги, що надається людині чи групі людей для відновлення необхідної якості психологічних станів, покращення функціонування психічних процесів, поведінки, спілкування та їх реалізації в груповій діяльності		психологічна підтримка – система соціально-психологічних, психолого-педагогічних засобів, способів і методів допомоги особі з метою оптимізації її психоемоційного стану в процесі формування

		здібностей і самосвідомості, спрямування зусиль особи на реалізацію власної професійної діяльності
--	--	--

Проаналізований матеріал надає змогу практичним психологам використовувати достатній спектр визначених документів у професійній діяльності. Крім того, зазначені нормативно-правові акти, в своїй роботі можуть використовувати інші суб'єкти системи психологічного забезпечення (керівники структурних підрозділів, курсові офіцери, профільні фахівці тощо).

Список використаних джерел

1. Портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/struktura/organs-system-mia>.

2. Психологічне забезпечення. Портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/psixologicne-zabezpecennia/zasadi-diialnosti-psixologicnogo-zabezpecennia>.

3. Порядок та умови надання безоплатної психологічної допомоги особам, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед батьківщиною, членам сімей таких осіб, постраждалим учасникам революції гідності та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни і членам сімей загиблих (померлих) захисників та захисниць України відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.10.2022 № 1338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1338-2022-%D0%BF#Text>.

4. Про затвердження Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.02.2019 № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-19#Text>.

5. Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній прикордонній службі України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 09.03.2021 № 179. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/re36155?an=2&ed=2021_03_09.

6. Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій: наказ

Міністерства внутрішніх справ України від 31.08.2017 № 747. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-17#n14>.

7. Про затвердження Положення про психологічне забезпечення в Національній гвардії України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 08.12.2017 № 1285. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/386727___386792.

8. Про затвердження Порядку взаємодії психологів Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Національної поліції України під час дії воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях з питань надання психологічної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 19.07.2023 № 594. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1313-23#Text>.